

Transició energètica a l'Arc Mediterrani espanyol

Marc, governança i conflictes

Proyectos I+D+i 2020

Paisajes salvados/paisajes por salvar. Movilización social y preservación del paisaje en el litoral Mediterráneo español

PID2020-116850RB-I00

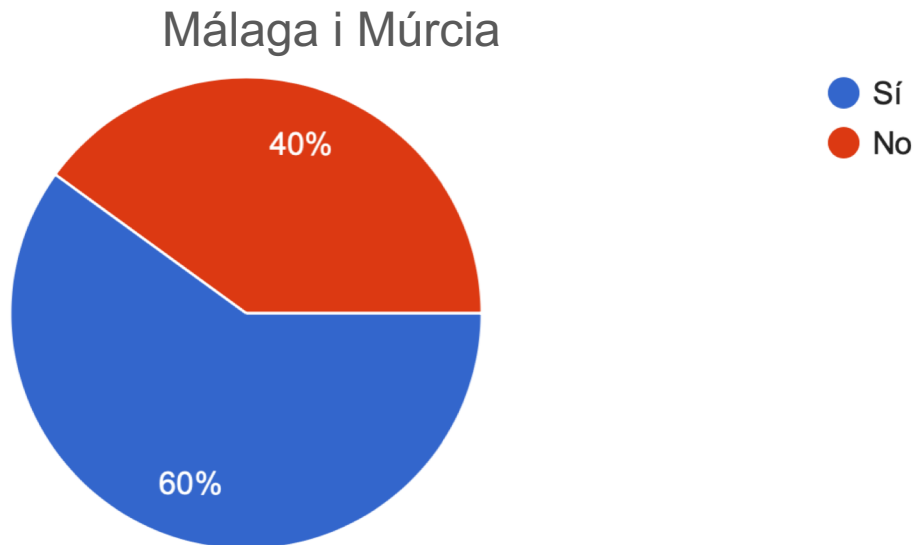
Metodologia

Qüestionari qualitatiu als grups de recerca del projecte MOVxPAIMED, de les Universitats:

- Màlaga
- Granada
- Múrcia
- València
- Rovira i Virgili
- Girona

Secció 1 - Debats i conflictes oberts

1.1 ¿La TE es objeto de debate y conflicto en vuestro territorio?

Granada, País Valencià, Catalunya

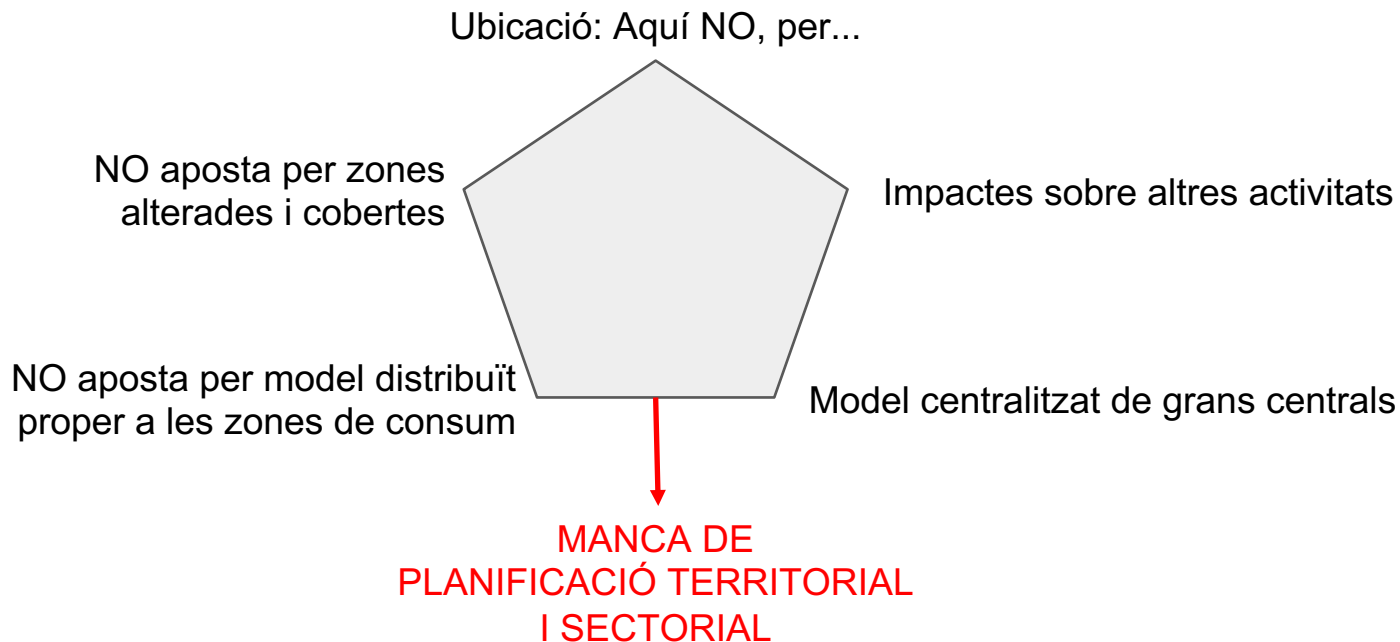
Secció 1 - Debats i conflictes oberts

1.2 ¿Cuáles son los principales conflictos abiertos?

	EÒLICA	SOLAR	MAT 400 KV	A destacar
Málaga		X		→Rio Grande, Coín y Valle del Guadalhorce
Granada	X	X	X	→Caparacena a Baza: megacentrales y MAT 400 KV →Valle de Lecrín: líneas de evacuación
Múrcia		X	X	Conflictos puntuales
País Valencià	X	X		406 projectes en tràmit
Catalunya	X 1.012 aer. (5,8GW)	X 10.580 Ha (5,7GW)	X 4 TAR / 2 GI	DL 16/19: 600 projectes (13,7 GW; supera obj. 2030) → Tarragona: 26% Eòlica i 40% Solar en tràmit + Vall de l'Hidrogen → CCGG: parcs eòlics Albera i golf de Roses

Secció 1 - Debats i conflictes oberts

1.3 ¿Qué causas/cuestiones centran el debate en torno a la TE?

Secció 1 - Debats i conflictes oberts

1.4 Por favor, describe la movilización social en torno a la TE y lista las principales organizaciones implicadas.

	AND	CAT	MUR	VAL
Xarxes socials i mitjans de comunicació	X	X	X	X
Creació d'una gran plataforma plural d'abast autonòmic (XCTEJ)		X		
Grans Organitzacions ecologistes liderant la reivindicació o actuant de paraigües (Ecologistes en Acció, Ecologistes de Catalunya)	X	X	X	
Aparició de Plataformes locals	X	X	X	X
Ajuntaments en rebel·lió aplicant suspensions de llicències		X		X
Mobilització trans-autonòmica				X

Secció 1 - Debats i conflictes oberts: repertori d'acció

1.4 Por favor, describe la movilización social en torno a la TE y lista las principales organizaciones implicadas.

	AND	CAT	MUR	VAL
Acció continguda (premsa, manifestacions, actes informatius, al·legacions)	X	X	X	X
Acció transgressora (Talls de carretera, bloqueig d'obres, ocupacions, escarnis...)		*		
Acció transgressora contenciosa (conflictiva: usurpació o destrucció de béns, enfrontaments...)				
Acció regeneradora (impuls d'alternatives, creació de productes i serveis...)		*		

PARAR EL COP / MANCA D'ESTRATÈGIA

Secció 2 - Polítiques i instruments per a la TE

2.2 Denominación del marco político autonómico para la TE

	Polítiques i instruments
Catalunya	• El Pla d'Energia i Canvi Climàtic 2012-2020 (caducat) • Llei 16/2017 del Canvi Climàtic (Article 19) • Decrets-Llei 16/2019, DL 24/2021
País Valencià	• Estratègia Valenciana de Canvi Climàtic 2008 - 2012 / 2013 - 2020 / 2020 - 2030
Múrcia	• Borrador de Plan Energético Región de Murcia 2016-2020
Andalusia	• Ley 8/2018, de medidas frente al cambio climático y para la transición hacia un nuevo modelo energético en Andalucía • Estrategia Energética de Andalucía 2030 • Plan Andaluz de Acción por el Clima 2021-2030 • Directrices Energéticas de Andalucía. Horizonte 2030

Secció 2 - Polítiques i instruments per a la TE

2.3 ¿Hay horizontes temporales y objetivos de TE / descarbonización?

	Estalvi i Eficiència	Renovables	Model Distribuït	Implantació Territorial
Catalunya	2030: consum final -32,5% vs tendencial	Electricitat 2030: 50% 2050: 100%	2030: 30% electricitat participada i distr.	Estimació superfície - 2030: 10.000 ha / 2050: 70.000 ha Prioritats de la Llei 16/2017 de Canvi climàtic: Espais ja alterats, cobertes, pèrgoles / Minimitzar l'ocupació innecessària de territori / evitar SNU o sòl agrari en desús
País Valencià	2030: augment eficiència 32,5 %	2030 ER Consum: 35% Prod. Elect: 59%		La Generalitat ha establert uns criteris territorials i mediambientals (força laxos), que funcionen de filtre Augment eòlica x 3,5 (4,5 GW) i solar x 20 (2,5 GW)
Múrcia	--	--	--	(Esborrany): Millorar l'eficiència energètica en habitatges i edificis i immobles públics, foment de l'autoconsum.
Andalusia	2030: -30% vs 2005 Fòssils ús nul	Consum brut final d'energia 2030: 35% ER		

Transposició objectius europeus

Secció 2 - Polítiques i instruments per a la TE

Instrumentos de planificación / regulación de la implantación territorial de la TE

CATALUNYA:

Per a polígons eòlics i solars menors de 50 MW (competència autonòmica), el DL 16/2019, modificat parcialment pel DL 24/2021, estableix:

- a) **Eòlica: no compatible ZEPA i EINs < 1.000 Ha.** Evitar connectors ecològics, espècies amenaçades o especialment vulnerables als parcs eòlics, punts estratègics de migració i evitar les àrees crítiques de rapinyaires amenaçades. Evitar llocs d'impacte paisatgístic elevat i d'elevada significació o rellevància per a la societat d'acord amb els catàlegs de paisatge. Distància mínima 1 Km de nucli de població. Tenir en compte l'impacte acumulatiu de la concentració de parcs eòlics.
- b) **Fotovoltaica: no compatible en sòls classes I i II. No compatible XN2000 excepte autoconsum o connexió xarxa 25 KV i màxim 1 Ha.** En sòls III i IV màx. 10% conreu secà i 5% regadiu a escala comarcal. Cal aplicar mesures d'adaptació al terreny (traces dels camins existents, parcel·lari, discontinuïtat per marges, rieres... , minimitzar cimentació, distància zones de pas...

→ No n'hi ha cap que s'ajusti als criteris establerts a l'article 19 de la Llei 16/2017 del Canvi Climàtic: proximitat producció-consum i localització en espais alterats.

Les instal·lacions =>50 MW són tramitades per l'Administració estatal → criteris del DL 16/2019 no afecten.

**Manquen instruments de planificació territorial sectorial
i de planejament urbanístic local**

Secció 2 - Polítiques i instruments per a la TE

¿Existe un marco de gobernanza plural de la TE?

CATALUNYA:

Pacte Nacional per a la Transició Energètica
(31/01/2017) → grans línies

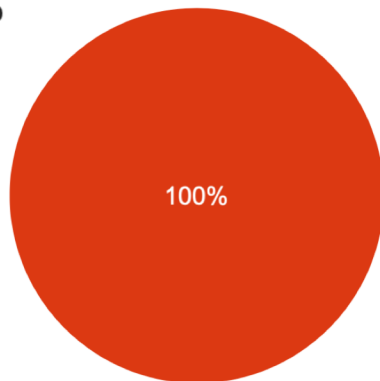
Realitat: El debat social és molt intens i és el
mecanisme efectiu de governança.

El DL24/2021 crea la Taula de Diàleg Social
de les Energies Renovables.

→ El [visor ambiental de les energies renovables](#), permet
un seguiment “en viu” dels projectes en tràmit i ubicacions.

● Sí
● No

MÚRCIA:

S'ha proposat la creació de l'Observatori
Energètic Regional CARM i una Mesa
Interdepartamental de l'Energia, sense arribar
a aprovar-se cap dels dos, en haver quedat el
Pla d'Energia en fase d'esborrany

Secció 2 - Polítiques i instruments per a la TE

Comentarios finales

CATALUNYA:

El DL 24/2021 determina l'elaboració d'un Pla Territorial Sectorial d'energies renovables

Mecanismes de compensació de territoris que no generin un 50% del consum

També s'impulsaran Plans d'abast comarcal

PAÍS VALENCIÀ:

El DL per a instal·lacions menors de 50 MW ha sortit de la Conselleria d'Indústria i no de Medi Ambient o de Territori. Aquí comença el problema.

El Pacte de Govern entre PSPV-PSOE i Compromís al si de Conselleries i Direccions Generals ocupades per colors polítics diferents.

Múrcia:

Esborrany de Pla 2016-2020 és clarament insuficient.

No hi ha instruments d'ordenació territorial.

Cal plantejar objectius quantitatius o quantificats de reducció de la demanda a tots els sectors.

El desplegament massiu de renovables causarà seriosos conflictes socioecològics.

ANDALUSIA:

No hi ha un avenç real de polítiques ni de planificació en relació amb l'emergència climàtica.

La legislació no està gaire actualitzada (e.g. la Llei 2/2007 de Foment de les Energies Renovables i de l'Estalvi i l'Eficiència Energètica, té 14 anys).

Els objectius de l'horitzó 2030 són no gaire ambiciosos. No hi ha res fins a 2050.

Conclusió:

Secció 2 - Polítiques i instruments per a la TE

Catalunya - LLEI 16/2017, de l'1 d'agost, del canvi climàtic. Article 19:

1. Les **mesures** que s'adoptin en matèria d'energia han d'anar **encaminades a la transició energètica** cap a un model cent per cent renovable, desnuclearitzat i descarbonitzat, neutre en emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, que redueixi la vulnerabilitat del sistema energètic català i garanteixi el dret a l'accés a l'energia com a bé comú, i concretament han d'anar encaminades a:

- a) Promoure les mesures necessàries en l'àmbit de **l'estalvi i l'eficiència energètica** perquè el **consum final d'energia l'any 2030 sigui un mínim del 32,5% inferior respecte al tendencial**, en el marc de la normativa estatal bàsica en matèria d'energia.
- b) **Promoure les energies renovables**, que s'han de desenvolupar, **sempre que sigui possible, aprofitant espais ja alterats** per l'activitat humana a fi de **minimitzar l'ocupació innecessària del territori i prioritzar l'ocupació de les cobertes** de les edificacions i altres construccions auxiliars, **incloses les pèrgoles dels aparcaments** de vehicles, i l'ocupació del **sòl diferent del no urbanitzable**, i, dins el sòl no urbanitzable, **els espais agraris en desús**.
- c) Promoure les mesures necessàries en l'àmbit de les energies renovables perquè el **consum elèctric de Catalunya** provingui -en un **50% l'any 2030 i un 100% l'any 2050-** **d'aquestes fonts renovables, prioritzant la proximitat de la producció elèctrica d'origen renovable als centres de consum**.
- c) bis Aprovar l'objectiu que **com a mínim el 30% de l'energia elèctrica renovable** de nou desenvolupament a implantar en l'horitzó **de l'any 2030 sigui distribuïda i participada** en la propietat o el finançament per la ciutadania, les petites i mitjanes empreses, les administracions locals, les operadores i comunitats energètiques ciutadanes i les comunitats d'energies renovables.
- d) L'adopció de **mesures de caràcter normatiu que afavoreixin l'autoconsum energètic** a partir d'energies renovables i **la participació d'actors locals** en la producció i distribució d'energia renovable.

IV SEMINARI TEÒRICO-PRÀCTIC

**PAISATGES
SALVATS**

**PAISATGES
PER SALVAR**

Transició energètica: quina, on i com?

19 i 20
novembre 2021

